

Gençlik,
duyguların en
yoğun yaşandığı
dönem...
Duyguların
daha baskın
olmasından
dolayı ani ve
aşırı tepkiler
verebilir
gençler.
Delikanlı
denilmesi de
bu sebeptir.

Zamanın Ruhu ve GENÇLİK

Dr. Lamia LEVENT
Diyaret İşleri Uzmanı

Eski Mısır papirüslerinde ve Hitit tabletlerinde gençler ve yetişkinler arasında yaşanan kuşak çatışmasını konu edinen bölümlerin yer alması; hangi çağda olursak olalım gençleri anlama mevzuu üzerine daha fazla çaba göstermemiz gerektiğinin önemli bir işareti sayılmalı. Eski Mısır'dan bugüne kaç bin yıl

geçti bilmiyorum ama gençleri anlamak için onların dilinden konuşmak gerektiği aşikâr. Zira dünyanın hemen her yerinde gençler toplumda yaşanan değişimlere, gelişmelere ve yeniliklere en hızlı şekilde adapte olan yaşları/çağı temsil ediyor ve her zaman bir önceki kuşağa göre dünyayı farklı algılayıp anlamlandırıyorlar.

Kuşak çatışması dediğimiz sorun da işte tam bu noktada ortaya çıkıyor diyebiliriz.

"Artık gençleri anlayamıyoruz, ne istediklerini bilmiyoruz, her isteklerini yapıyoruz ama yine de memnun olmuyorlar" şeklinde uzayıp giden şikâyetler pek çok ebeveynin ortak yakınmasını oluşturuyor. Büyük ihtimalle benzer çatışmayı

Fotoğraf: Burhan Çimen

onlar da kendi aileleriyle yaşamışlardır. Ancak zaman içinde ebeveynler gençlik dönemlerinde yaşadıkları sıkıntıları unutarak kendi ailesinin davrandığı gibi davranmaya başlıyor gençlere. Diğer taraftan söz konusu kendi çocukları olduğunda onları koruma içgüdüsüyle, gençlerin fikir ve davranışlarına müdahale etme ihtiyacı duyabiliyor ebeveynler. Zamanın ruhu dediğimiz ve gençlerin içinde yaşadığı, şekillendiği çağın kodlarını göz önünde bulundurursak gençleri

anlamış ve onlara doğru bir şekilde yaklaşmış oluruz.

Toplumsal değişimlerden en fazla etkilenen gençlerin, tüm kültür ve toplumlarda benzer özellikler taşıdığını ifade eden Sosyolog Dr. Necdet Subaşı, gençleri "Her zaman, uçuk, sınır tanımayan, disipline edilemeyen, eskinin gelenekselleşmiş, kalıplaşmış davranışlarını -tırmak içinde- ipleme- yen, dolayısıyla bu tür kalıplara, kayıplara karşı kendisi olarak var olmak isteyen bir kategori..." ola-

rak tanımlıyor. Gençlere kendi kategorileri, talepleri içinde ve onları rehabilite etme kaygısı taşımadan yaklaşmak gerektiğini ekleyen Subaşı, zamanın ruhunu göz önünde bulundurduğumuzda gençlerle nasıl iletişim kurulması gerektiğini de şöyle izah ediyor: "Bir kere gençlerin özel bir dili var. İçinden geçtikleri dünyanın onları tatmin eden bir jargonu var. Biz onları anlamıyoruz, onlar da bizi anlamıyorlar. Ve yer yer bu farklılaşmalardan ve gerilimlerden kaynaklanan problem-

ler ortaya çıkıyor. Bu problemler nedir diye soracak olursak, birbirini anlamayan kuşakların hayatı bölüşme konusunda ortaya koydukları çelişkiler ve çatışmalar, cevabıyla yüzleşiriz.”

Sayın Subaşı'nın da ifade ettiği üzere gençlere ulaşmak için onların dilini, ilgilerini, dünyalarını anlamaya çalışmak gençlerle yetişkinler arasında yaşanacak çatışmaları en aza indirebilir. Gençleri zapturapt altına almaya çalışmak, yeteneklerini geliştirmek konusunda baskılamak ise ebeveyne karşı yabancılaşma ve uzaklaşma sorunlarına neden olur. Gencin beklentileri ile ailenin ve toplumun beklentileri çatıştığında onlar hemen isyan bayrağını çekmeye ve muhalefet etmeye hazır bir konuma geçerler. Bu gerilimin oluşmaması için onlara sabır ve şefkatle yaklaşmak; iyi nutuk çekmek yerine iyi bir dinleyici olmak uzmanların tavsiyesi olarak not edilmeli ebeveynlik defterine.

Gençlik, duyguların en yoğun yaşandığı dönem... Duyguların daha baskın olmasından dolayı ani ve aşırı tepkiler verebilir gençler. Delikanlı denilmesi de bu sebeptedir. Sevgisini de öfkesini de uçlarda yaşar. Her şey gözüne renkli ve canlı görünür. Umutlarını, hayallerini ve beklentilerini hayatının hiçbir döneminde hissetmediği kadar yoğun yaşar. Genç olmak aynı zamanda bağımsız olmak, kendi kararlarını kendisi vermek ve böylece kendini kanıtlamaya çalışmak demektir. Zaman zaman yanlışlar yapması da kaçınılmazdır.

Kendi kültürel köklerinden ve değerler dünyasından beslenmeyen gençler kimlik bunalımı, kuşak çatışması, topluma ve aileye yabancılaşma gibi sorunları en derin ve zorlu bir şekilde yaşıyorlar.

Duygularıyla mantığı arasında denge kurma ve kimliğini bulma aşamasında her yetişkin benzer süreçlerden geçtiği hâlde gençlere ayar verilmesi, düzeltilmesi, üzerine gidilmesi gereken kim-seler olarak görülmesi şeklindeki tutumun tüm toplumlarda karşılaşılan bir durum olduğunu ifade eden Dr. Necdet Subaşı, bu yaklaşımın yanlışlığına dikkat çekerek, buyurgan ve dikte eden bir tutumdan ziyade rehberlik ve yönlendirme yapmanın önemini vurguluyor: “Gençleri motive etmeye ihtiyacımız var, yönlendirmeye ihtiyacımız var, onlara iyi ve güzelin ne olduğuna dair birtakım haritalar sunmaya ihtiyacımız var. Ve bu konularda tabii ki gençlerin enerjisini bloke etmeyelim, onların yaratıcı ilkelere manipüle etmeyelim diyoruz ama aynı zamanda da onlara doğru olanı, bir seçenek olarak sunmak zorundayız. Bu konulara gerekli özeni göstermediğimiz takdirde kaybolan, zıvanadan çıkan, yolunu şaşırın bir kuşakla da karşı karşıya gelebiliriz.

Kültürel şizofreni karşısında gençlik

Tüm dünyayı saran popüler kültür, en çok da internet ve sosyal medya marifetiyle gençleri etkisi altına aldı. Gençlerin kucağında doğdukları bu kültüre adapte olmaları hiç de zor olmadı. Çünkü popüler kültür enerjisi, yeniliğe açık yapısı, heyecan ve hız tutkularıyla gençleri hedef olarak seçti. Hayatı anlamlandırma ve kendi kimliklerini inşa etme aşamasında olan gençler çok da sorgulamadan bu renkli dünyaya ayak uydurdular. Gençlerin kendi kültürüne ve değerlerine yabancılaşması ile sonuçlanan ve neokoloniyal sömürü olarak da tanımlanan bir durumla karşı karşıyayız. Dünya kaynaklarının sömürsünden sonra gençliğin enerjisini, heyecan ve umutlarını sömürmeye ayarlı bir düzen bu. Kendi kültürel köklerinden ve değerler dünyasından beslenmeyen gençler kimlik bunalımı, kuşak çatışması, topluma ve aileye yabancılaşma gibi sorunları en derin ve zorlu bir şekilde yaşıyorlar.

Söz konusu kültürün toplumun değerlerini tahrip edici etkisi en çok da geleneksel ailenin dinamiklerinin çözülmesine, aile içi değerlerin aktarımı ve ilişkilerinde bozulmalarla kendini gösteriyor. Kültürel şizofreni denilen hâlin yaşanması durumunun anne baba ve çocuklar arasında iletişim krizine yol açması en sık rastladığımız etkileri. Dinî ve geleneksel değerlerin yerine tüketimi, hazzı, eğlenceyi, vb. teşvik eden popüler kültürün

kodlarının ikame edilmesi; dinî ve ahlaki değerlerden kopmuş, gündelik zevkler peşinde koşan, yüksek idealleri ve gayeleri olmayan zihinleri ve bilinçleri işgal edilmiş bir gençlik profilini önümüze koyuyor maalesef.

Psikolog Serhat Yabancı; popüler kültür ile yetişen yeni kuşak gençlerin sürekli hareket halinde olan, sürekli haz peşinde koşan, boşluktan ve boş kalmaktan, rutinleri yapmaktan sıkılan ruh hâlinde olduklarını ve bu durumdan kaçış yolu olarak da bağımlılıklara sürüklendiklerini ifade diyor. Bu bağımlılıklar ise teknoloji (internet, oyun, telefon...) ve madde bağımlılıklarıdır.

Yabancı, bu durumda anne babaların gence sevgiyle ve şefkatle yaklaşmaları, her zaman yanlarında olduklarını hissettirmeleri, her ne olursa olsun evin ve ailenin sığınabilecekleri güvenli yer olduğu mesajını vermelerinin doğru bir yaklaşım olduğunu ve problemleri çözeceğini ifade ediyor.

Bana rol modelini söyle sana kim olduğunu söyleyeyim

Gençlik dönemi sadece eğlence, tüketim ve geçici hazların yaşandığı bir dönem olarak görülmemelidir. Genç; kimliğini inşa etme döneminde kendi içinde "Ben kimim, niçin buradayım, nereye yönelmeliyim?" vb. sorgulamaları da yapar. Bu zor olduğu kadar sancılı bir süreç anlamına da geliyor. Genç; bu sıkıntılı süreçte daha kolay yolu tercih ederek popüler kültür tarafından sunulan renkli dünyalara, sahte kimlik ve kahramanlara yönelir. Gençler

Gençleri asla küçümsememeli, küçük düşürmemeli, güçlerini, değerlerini ve kişiliklerini basite almamalı, tehdit etmemeli, onlara iyi örnek olmalıyız.

açısından oldukça hassas olan bu dönemde eğer onlara doğru rol modeller sunulmazsa popüler kültürün onlara dayattığı modellerin etkisinde kalmamaları mümkün değil. Özellikle ebeveynin tutumu ve gençle kuracağı ilişki bu dönemde önem kazanır. Anne ve baba rol model olma noktasında öne çıkarlar. Bilgisayar ve TV başında çok zaman geçiren bir gence emirler vererek, yasaklar koyarak bu sorunu çözmek mümkün değildir. Bunun yerine evde anne babanın örnek olarak doğru tavır göstermesi daha etkili olacaktır. Çünkü gençlere emir ve talimat vererek değil onlara seçenekler sunarak ve istişare ederek iletişim kurmak daha doğru bir tavır olacaktır.

Gençlere kızmak, küçümsemek, basite almak, tehdit etmek yerine iyi örnek olmanın onlar için yapılabilecek en iyi şey olduğunu ifade eden Psikiyatrist Prof. Dr. Erol Göka, gençlerin sonunda onları yetiştiren yetişkinlere benzemelerinin bunun en iyi göstergesi olduğunu söylerken esasında sorunun ve elbette çözümün de kaynağını göstermiş oluyor.

Göka'nın tespitleriyle ifade edecek olursak: "Gençlik döneminde görülen sorunları abartmamamız, geleceğimizin teminatı olan bu insanlara güvenmemiz gerekiyor; onlar bunu ziyadesiyle hak ediyorlar. Gençleri asla küçümsememeli, küçük düşürmemeli, güçlerini, değerlerini ve kişiliklerini basite almamalı, tehdit etmemeli, onlara iyi örnek olmalıyız."

Kökü mazide olan ati

Bizim kültür ve medeniyetimizde gençler, kökü mazide olan ati olarak tanımlanmış ve geleceğimizin umudu ve yarınlarımızın teminatı olarak telakki edilmişlerdir. Onlar bu değer ve yerlerini Kur'an ve Efendimizin sünnetinde onlarla ilgili yapılan çok özel değerlendirmelerden alırlar. Kur'an-ı Kerim hakikat uğruna tüm ailesini ve kavmini karşısına alan Hz. İbrahim'den "Göklerin ve yeryüzünün sırlarının kendisine gösterildiği; en küçük bir şüpheden bile arınmış, sağlam iman ile kalbi dopdolmuş (Enam, 6/75.) bir genç" (Enbiya, 21/60.) olarak bahseder. Ashab-ı Kehf, Hz. İsa, Hz. Musa gibi iman, itaat ve ahlak timsali gençlerden de övgüyle söz edilir.

Kur'an'da sitayişle söz edilen gençlerin Hz. Peygamberin hayatında da farklı bir yeri vardır. Hz. Peygambere ilk iman edenlerin çoğunlukla gençler olması ve bu hususu Efendimizin, "Beni yaşlılar tekzip ederken, gençler bana iman etti." şeklinde ifade etmesi, gençlerin onun hayatında neden bu kadar önem taşıdığını da göstermiş olur. Cahiliye

Fotoğraf: Burhan Çimen

karanlıklarından ve putperestlik çıkmazından tevhide yönelen ilk nesil İslam gençlerinin Allah Rasulü'nün terbiyesinde yetişerek mücadele ve ihlaslarıyla destansı başarılar elde ettiğine işaret ediyor Din İşleri Yüksek Kurulu Uzmanı Dr. Bahaddin Akbaş: "Efendimizin gençlere gösterdiği bu çok özel ilgi neticesinde gençlerin gayretleriyle İslam daveti daha bir neşvünema buldu. Mücadele, tebliğ, talim, vahiy kitabeti, Suffa ehli, davet mektuplarını yazanlar ve ulaştırırlar, davetçiler, müşitler, muallimler gençlerden oluşmuştu. Ashab-ı Suffa'nın seçkin gençleri, Ebu Hureyre, Abdullah b. Ömer, Abdullah b. Mesud, Abdullah b. Abbas, Muaz b. Cebel ve Enes b. Malik gibi bü-

yük şahsiyetler onun dizi dibinde yetişti."

Hz. Peygamberin gençlerle samimiyet ve güvene dayanan bir iletişim dili geliştirmesi gençleri anlama açısından da önem taşır. Dr. Akbaş, Hz. Peygamberin, gençlerin cesaret ve enerjilerinden gereği gibi yararlanmak için her şeyden önce gençlerin kendine güvenli, sağlam bir kişilik geliştirmelerine imkân sağlanmasını ve onları sorumluluk gerektiren en yüksek görevlere hazırlanmasını gençliğin tabii hakkı olarak gördüğünü ifade etmesi, ebeveynler açısından dikkate alınması gereken bir yaklaşımdır. Gençlere sorumluluk verilerek hayata hazırlamak Efendimizin sünnetleri arasındadır. Dr. Akbaş,

Nebi (s.a.s.)'in gençlere yönelik bu sorumluluk veren, teşvikkâr, ilgili ve yardım edici yaklaşımlarının sonucu olarak görev sorumluluklarının bilincinde, yüksek şahsiyet ve deha sahibi kumandanlar, âlimler ve hâkimler yetiştiğini ilave ediyor sözlerine.

Hz. Peygamber gençlerin iyi yetişmesi için onlara özel ilgi ve müsamaha göstermiştir. Akbaş; Efendimizin ilim, yabancı dil, spor, elçilik ve yönetim gibi pek çok alanda gençleri teşvik ettiğini ve yeteneklerini inkişaf ettirecek imkânlar sunduğunu ifade ediyor. Mesela o, gençlerin fetva vermesine izin vermiş; bu suretle onları ilme teşvik etmiştir. Ayrıca pek çok ehliyet ve liyakat sahibi sahabiler arasından henüz çok genç yaşta olan Usame b. Zeyd'i ordu komutanı olarak seçmesini onun gençlere duyduğu güvenin yanı sıra onlara imkân ve fırsatlar sunması olarak da değerlendirmek gerekir.

Yukarıda ifade ettiğimiz üzere köklerine ve değerlerine bağlı, aynı zamanda çağın gerektirdiği ilim ve irfanla da mücehhez bir gençlik ancak İslam ve insanlık davasını geleceğe taşıyabilir. Sayın Başkanımız Prof. Dr. Mehmet Görmez'in ifadesiyle; gençlerimizin yeryüzünü imar etme şuuruyla, değerlerimiz doğrultusunda ve geleceğin sorumluluğunu da yüklenebilecek nitelikte yetişmesi Yüce Rabbimizden en büyük niyazımızdır. "Zaman benzedir ve mekân bana emanettir şuurlu bir gençlik..", "...İslam âlemine ve bütün insanlığa model teşkil edecek bir gençlik.."